

Sygn. akt V CZ 15/13

POSTANOWIENIE

Dnia 28 maja 2013 r.

Sąd Najwyższy w składzie :

SSN Anna Kozłowska (przewodniczący)

SSN Marian Kocon

SSN Marta Romańska (sprawozdawca)

w sprawie z powództwa Gminy Miasto Ś.

przeciwko Bogumile G. i in. ,

o eksmisję,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej

w dniu 28 maja 2013 r.,

zażalenia strony powodowej na wyrok Sądu Okręgowego w Ś.

z dnia 17 stycznia 2013 r.,

uchyla zaskarżone orzeczenie.

Uzasadnienie

Wyrokiem z 17 stycznia 2013 r. Sąd Okręgowy w Ś. uchylił wyrok Sądu Rejonowego w Ś. z 22 sierpnia 2012 r., uwzględniający powództwo Gminy Miasto Ś. przeciwko B. G., E. G., J. G., M. O. i P. O. o eksmisję i przekazał sprawę temu Sądowi do ponownego rozpoznania.

W zażaleniu na orzeczenie z 17 stycznia 2013 r. powódka zarzuciła, że zostało ono wydane z naruszeniem przepisów postępowania mających istotny wpływ na wynik sprawy, a mianowicie art. 386 § 4 k.p.c. przez jego zastosowanie. Sąd Okręgowy z powołaniem się na ten przepis, bez dokonania własnych ustaleń, przekazał sprawę do ponownego rozpoznania, przyjmując, że istnieje konieczność przeprowadzenia przez Sąd Rejonowy postępowania dowodowego w całości, podczas gdy Sąd ten ustalił wszystkie okoliczności faktyczne mające wpływ na wynik sprawy i należycie ocenił cały materiał dowodowy zgromadzony w toku postępowania.

Powódka wniosła o uchylenie zaskarżonego wyroku i zasądzenie od pozwanych solidarnie na rzecz powoda kosztów postępowania zażaleniowego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

1. Zgodnie z art. 394¹ § 1¹ k.p.c. - w brzmieniu nadanym ustawą z 16 września 2011 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 233, poz. 1381), która weszła w życie z dniem 3 maja 2012 r. – zażalenie do Sądu Najwyższego przysługuje także w razie uchylenia przez sąd drugiej instancji wyroku sądu pierwszej instancji i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania.

W uzasadnieniu projektu nowelizacji wskazano, że instytucja uchylenia wyroku sądu pierwszej instancji wraz z przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania jest w praktyce nadużywana, choć obecny model postępowania cywilnego zakłada, że druga instancja jest instancją merytoryczną, w której sprawa powinna być rozpoznana *ex novo*, a postępowanie zakończone przez wydanie rozstrzygnięcia kończącego spór pomiędzy stronami. Takie podejście do zakresu rozpoznania i orzekania w postępowaniu apelacyjnym znajduje potwierdzenie także w orzecznictwie. W uchwale składu siedmiu sędziów z 31 stycznia 2008 r., III CZP 49/07 (OSNC 2008, nr 6, poz. 55), Sąd Najwyższy wyjaśnił, że sąd drugiej instancji rozpoznający sprawę na skutek apelacji nie jest związany przedstawionymi w niej

zarzutami dotyczącymi naruszenia prawa materialnego, wiążą go natomiast zarzuty dotyczące naruszenia prawa procesowego; w granicach zaskarżenia bierze jednak z urzędu pod uwagę nieważność postępowania.

W orzecznictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się jednolicie, że do nierozpoznania istoty sprawy dochodzi wówczas, gdy rozstrzygnięcie sądu pierwszej instancji nie odnosi się do tego, co było przedmiotem sprawy, gdy zaniechał on zbadania materialnej podstawy żądania albo merytorycznych zarzutów strony, bezpodstawnie przyjmując, że istnieje przesłanka materialnoprawna lub procesowa unicestwiająca roszczenie (por. wyrok Sądu Najwyższego z 9 stycznia 1936 r., C 1839/36, Zb. Orz. 1936, poz. 315; postanowienia Sądu Najwyższego z 23 września 1998 r., II CKN 897/97, OSNC 1999, nr 1, poz. 22; z 15 lipca 1998 r., II CKN 838/97, Lex nr 50750; z 3 lutego 1999 r., III CKN 151/98, Lex nr 519260; wyroki Sądu Najwyższego z 12 lutego 2002 r., I CKN 486/00, OSP 2003 nr 3, poz. 36; z 21 października 2005 r., III CK 161/05, Lex nr 178635.; z 12 listopada 2007 r., I PK 140/07, OSNP 2009, nr 1-2, poz. 2). Do nierozpoznania istoty sprawy przez sąd pierwszej instancji dojdzie w szczególności w razie oddalenia powództwa z uwagi na przyjęcie braku legitymacji procesowej po którejś ze stron albo z uwagi na wygaśnięcie lub przedawnienie roszczenia, jeżeli sąd pierwszej instancji sformułuje takie wnioski na podstawie samych tylko twierdzeń stron, czy po przeprowadzeniu ograniczonego postępowania dowodowego, a sąd drugiej instancji oceny tej nie podzieli (por. wyroki Sądu Najwyższego z 23 września 1998 r., II CKN 897/97, OSNC 1999, nr 1, poz. 22; z 14 maja 2002 r., V CKN 357/00, Lex nr 55513).

Jeżeli wyrok został uchylony z powodu nierozpoznania przez sąd pierwszej instancji istoty sprawy, to rolą Sądu Najwyższego w postępowaniu zażaleniowym jest zbadanie, czy sąd odwoławczy prawidłowo rozumiał to pojęcie oraz czy jego merytoryczne stanowisko w sprawie uzasadniało taką ocenę postępowania sądu pierwszej instancji. Poza zakresem kontroli w postępowaniu zażaleniowym pozostaje natomiast prawidłowość stanowiska prawnego sądu odwoławczego co do meritum sprawy.

2. Oceny, czy sąd pierwszej instancji rozpoznał istotę sprawy, dokonuje się na podstawie analizy żądań pozwu i przepisów prawa materialnego stanowiących

podstawę rozstrzygnięcia, nie zaś na podstawie ewentualnych wad postępowania wyjaśniającego.

W niniejszej sprawie powódka domagała się nakazania pozwanym, aby opróżnili i wydali jej lokal mieszkalny nr 7 położony przy ul. B. nr 3 w Ś. Twierdziła, że pozwani używają swojego lokalu w sposób czyniący uciążliwym korzystanie z innych lokali w budynku w związku z odmową jego udostępnienia powódce w celu usunięcia awarii oraz dokonania okresowych, doraźnych przeglądów jego stanu i wyposażenia technicznego. Usunięcie awarii miało polegać na wymianie skorodowanego, nieszczelnego i przez to zagrażającego zdrowiu i życiu mieszkańców budynku kanału dymnego przez kuchnię zajmowanego przez pozwanych mieszkania. Pozwani mieli zatem naruszać § 7 ust. 2 umowy najmu lokalu mieszkalnego, który stanowi, iż najemca jest obowiązany do natychmiastowego udostępnienia lokalu w celu usunięcia awarii oraz dokonania okresowych, doraźnych przeglądów jego stanu i wyposażenia technicznego oraz przepis art. 10 ust. 1 i 3 ustawy z 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (tekst jedn.: Dz. U. z 2005 r. Nr 31, poz. 266 ze zm.). Powódka wskazała na środki dowodowe mające wykazać zasadność jej żądań.

Wyrokiem z 22 sierpnia 2012 r., Sąd Rejonowy w Ś. nakazał pozwanym, aby opróżnili, opuścili i wydali powodowi przedmiotowy lokal mieszkalny.

Po rozpoznaniu apelacji pozwanych od tego wyroku, Sąd Okręgowy w Ś. wydał zaskarżony zażaleniem wyrok. W jego uzasadnieniu Sąd Okręgowy stwierdził, że istnieje konieczność przeprowadzenia przez Sąd Rejonowy postępowania dowodowego w całości. Sąd Okręgowy uznał, że istnieje konieczność ustalenia: - w jakie instalacje i urządzenia wyposażony był lokal nr 6 w budynku ul. B. nr 3 w Ś.y, sprzedany przez powódkę innemu najemcy, - czy usytuowanie i stan przewodów kominowych, dymowego i grawitacyjnego, przewodów spalinowych i wentylacyjnych uzasadniały „wyodrębnienie własności lokalu z ustanowionej odrębnej własności lokalu mieszkalnego numer 6 - 7 pod względem umożliwienia kupującemu korzystanie z ciepła”; - czy lokal mieszkalny nr 7, którego najemcą są pozwani został obciążony w umowie sprzedaży lokalu nr 6 służebnością na rzecz tego lokalu; - czy nie ma możliwości zapewnienia

właścicielowi lokalu nr 6 korzystania z ciepła przez wpięcie urządzenia grzewczego do innego przewodu dymowego.

Trzeba zauważyć, że żądanie pozwu w niniejszej sprawie nie dotyczy lokalu nr 6 w budynku przy ul. B. nr 3, który powódka miała wyodrębnić i sprzedać osobie trzeciej, lecz lokalu nr 7 w tym budynku. Tytuł prawny pozwanych do lokalu nr 7 wynika wyłącznie z najmu.

W sprawie o takim przedmiocie, jak wyznaczony brzmieniem żądania zgłoszonego przez powódkę i jego podstawą faktyczną, doniosłe dla rozstrzygnięcia są fakty dostateczne dla udzielenia odpowiedzi na pytanie, czy zachowanie pozwanych jako najemców lokalu mieszkalnego w budynku wielomieszkaniowym spełnia wymagania określone w art. 10 ust. 1 i 3 ustawy z 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów oraz w § 7 ust. 2 zawartej przez strony umowy najmu lokalu. Tak też powódka identyfikowała podstawę faktyczną i prawną dochodzonego roszczenia i tego żądania dotyczy rozstrzygnięcie wydane przez Sąd Rejonowy. Rozstrzygnięcie to niewątpliwie dotyczy istoty rozpoznawanej sprawy.

3. Zdaniem Sądu Okręgowego, w celu ustalenia faktów, które uznał za doniosłe, rozpoznając sprawę ponownie Sąd Rejonowy powinien dopuścić dowód z przesłuchania stron, dowód z dokumentów przedłożonych przez pozwanych na rozprawie apelacyjnej 17 stycznia 2013 r., dowód z umowy sprzedaży lokalu nr 6 oraz dowód z opinii biegłego sądowego z zakresu kominiarstwa, a w miarę potrzeby dowód z opinii biegłego z zakresu budownictwa.

Część dowodów, których przeprowadzenie Sąd Okręgowy zlecił Sądowi Rejonowemu została zgłoszona przez pozwanych we wniosku złożonym na rozprawie apelacyjnej 17 stycznia 2013 r. Z motywów zaskarżonego wyroku nie wynika, żeby Sąd Okręgowy ocenił te wnioski dowodowe w świetle przesłanek określonych w art. 381 k.p.c., a rozstrzygających o możliwości powoływania się na nowe fakty i dowody w instancji odwoławczej. Nie wynika z nich także dlaczego Sąd Okręgowy nie przeprowadził tych dowodów we własnym zakresie. Jeśli Sąd Okręgowy dostrzega braki w obrębie ustaleń faktycznych poczynionych w sprawie, to nie ma przeszkód, by braki te we własnym zakresie uzupełnił.

Skoro trafne okazały się zarzuty zażalenia, to – na podstawie art. 394¹⁵ § 1

zdanie pierwsze k.p.c. w zw. z 394¹ § 3 i art. 108 § 2 oraz art. 398²¹ k.p.c. – Sąd Najwyższy uchylił zaskarżony wyrok, pozostawiając Sądowi drugiej instancji rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zażaleniowego.

db